

SEZĂTOAREA

Revistă pentru literatură și tradițiuni populare

DIRECTOR: ARTUR GOROVEI

Membri fondatori: **N. Vasiliu**, învățător, Orneasa-Broșteni; **T. Daniilescu**,
înv. Farcasa; **M. Lupeșcu**, înv. Broșteni.

Anul 1

1 Iunie 1892

No. 4.

FATA JITARULUI

(Povestă)

Frumoasă

A fost odată cînd a fost, poate pe cînd puricele sărea dintr-o săritură muntele și țîntarul sărea mai dihai de cît hărmăsarul. A fost odată într-o țară tare depărtată, frumoasă și mînoasă, un împărat mare și înțelept, pentru care și era iubit foarte mult de poporul său. Acest împărat avea numai un singur băet, căruî de mic, se înțelege ca la toți împărații, i-a adus pe cei mai vajnici înțelepți, și cărturari din țara lui, ca să-l învețe să nu mai fie fecior de împărat mai cărturar de cît el; dar ce folos! că la urma urmei, după ce băetul a crescut mare de era acum coge-mite om, împăratul a văzut cu măhnire că fiul său în loc să iasă un om înțelept și învățat, după cum el nădăjduia, a eșit un mare prost.

Împăratul atunci văzînd una ca aceasta și mai ales că după cum am spus, nu mai avea și alți copii, s-a luat pe gînduri, că fiind și tare bătrîn și așteptîndu-și cînd de cînd ceasul să moară, nu-i venea de loc la socoteală să lase cîrmuirea unei așa de mari țări, unui prost. Din pricina unor ca aceasta, împăratul să tot socotea și să frămînta cu gîndul, ca cum să facă și cum să dreagă, doar cît va fi în viață să scoată treaba aceasta la bun capăt.

Așa socotindu-să el, într-o zi îi vine în gînd să strîngă pe boerii cei mai înțelepți și mai de aproape și să facă stat să vadă ce vor zice și ei.

Așa a și făcut și cînd colo la sfat, pe cînd unii zicea într-un feliu, iar alții în altul, un boer mai bătrîn să scoală și zice :

— Prea înălțate și mărite împărate, orî ce s-ar zice despre fiul înălțimei voastre, că e ne priceput și nu în stare de a rămînea să cîrmuiască o țara ca aceasta, dar eă tot nu-l cred așa de prost. Și pentru ca să ni încredințăm încaltea de adevăr, să-l punem la încercare întîi. De va izbîndi, să rămîie împărat ; iar de nu, ba.

Foarte bine zici, îi răspunse împăratul, care cu toată înțelepciunea lui, nu se gîndise la una ca aceasta ; dar să fii atunci bun să ni spui cam la ce încercare crezi să-l punem ?

— Apoi dă, împărate, încercarea trebuie să fie cît mai grea și de priceput și de îndeplinit, că dă, și a fi împărat încă-i una din greutățile cele mai mari ce-și poate închipui cine-va și trebuie dar cap bun și minte ascuțită și sănătoasă, ca să poată duce trebile împărăției la bun linan, cum numai tu, împărate, ai știut să le duci. Eă dacă-mi dați voe să îndrăsnesc, v-ași putea da un sfat în această privință.

— Vorbește, vorbește ! răspunse împăratul, că te ascultăm cu toată inima.

— Apoi iacă ce era să vă spun : să chemați pe băet și să-i dați un cîrd de berbeci să-i ducă la tîrg de vînzare și să-i porunciți să aducă înapoi carnea lor, banii de pe ei și berbecii vii. De va face aceasta, să știți că băetul nu-i prost precum îl credeți.

Așa s-a și făcut și a doua zi chiar, feciorul împăratului și încă cu alți doi ciobani mergea, dus pe gînduri, cu berbecii la iarmaroc în tîrgul cel mai apropiat, să facă ceea ce-i poruncise tatăl său. Ei, da cum să facă el aceasta ? De priceput nici vorbă nu mai era, de oare-ce era prost, sărmanul !

Mergînd el așa, trece pe lîngă o jîtărie și fiindu-i sete, căci era cald, poposește puțin lăsînd pe cei doi ciobani la berbeci afară, iar el să ducă în bordei să-și stîmpere setea c-o leacă de apă.

Cum intră în bordei, găsește numai pe o fată a jitaru-

lui, care tocmai atunci să la.

— Buna ziua, fată.

— Mulţămesc D-tale, flecăule. Ia poftim, şezi puţinţel, că uite, m-ai găsit tocmai acum lîndu-mă. Doamne! De aceea tare-î reă casa fără ochi şi fără urechi!

— Mulţumesc fată, că n-am venit să şed; te rog numai să-mi dai puţinţică apă să beu. Fata î-a dat, şi după ce a băut, el întrebă pe fată: Da mă rog ce însemnează aceasta, că-î reă casa fără ochi şi fără urechi?

— D-apoi cum nu te pricepi? Adică î reă casa fără cîne, căci dacă este, atunci cînd vine cine-va, aude sau vede; şi lătrînd, dă de ştire celor din casă, care până una-alta, dă, mai diritică ¹⁾ cîte ceva prin casă.

— Dar tatăl tău e acasă? zise băetanul.

— Nu, î dus să schimbe numele la griu.

— Cum, mă rog, să-î schimbe numele?

— Adică s-a dus la moară să prefacă griul în făină.

— Dar mama ai?

— Cum nu, am.

— Şi unde-î?

— S-a dus să facă din două babe o nevastă tinăre.

— Dar aceasta, rogu-te, ce însemnează?

— Ei! s-a dus să facă din două cămeşi vechi, una mai nouă.

— Dar surorî ai?

— Am numai una mai mare de cît mine.

— Şi unde-î?

— Şăde în cămară şi plînge risul de astă vară.

Ei d-apoi asta pică de coaptă, zise băetanul din ce în ce mai mirat, eă unul drept să-ţi spun, că nici asta n-o pricep.

— Ei, nici atîta lucru nu pricepi? Adecă: soră-mea toată vara a ris şi a şuguit cu un băetan aşă tinăr şi frumuşel ca D-ta, pînă ce la urma urmei a făcut un băeţel, ş-acum de ruşine, plînge.

— Da fraţi ai?

— Am doi. Cel mai mare s'a dus să facă dintr'o că-

1) A diritica a face treburi în casă, a gospodări. A. G.

rare, două ; iar celălalt s-a dus la vînat ; ce-a vîna să lese acolo, şi ce nu, s-aducă acasă.

— Bre ! Da posnaşă mai eşti la vorbă ! vorbeşti numai în tilcuri, să nu te mai priceapă nimeni.

— Da cum, nici asta n-o pricepi ? Apoi drept să-ţi spun, că nu eşti tocmai hîtru. Iată ce însămnează : cel mai mare frate s-a dus să închidă o cărare din mijlocul ogorului şi oamenii de bună samă, că vor face altele pe deoparte şi pe de cealaltă a cărării vechi şi iată două cărări în loc de una. Celălalt îi în colniţa (şura) vitelor p ~~în~~ să er-taţi, cojocul ; pe cei ce-i omoară îi va lasa acolo iar cei ce vor rămînea, îi va aduce cu cojocul în casă.

— Dar tatăl tău are să vie degrabă ?

— Dacă va încunjura, vine degrabă ; iar de-a da de-a-dreptul, are să întărzie.

— Ei apoi s-a mîntuit, că cu D-ta nu mai poate să vorbească nimeni, zise năcăjit feciorul împăratului.

— Şi chiar zău, nici asta n-o pricepi ? Apoi dar nu că nu eşti tocmai hîtru, cum zisesem adineoară, ci că eşti chiar prost cum să cade, zise fata. Adică nu înţelegi că tata de-a încunjura, de bună samă că va veni pe drum bun, nu va păţi nemică şi va ajunge îndată ; iar de-a căuta să lese drumul cel bun şi să dee pe unde-va de-adreptul, are să dee prin vr-un glod bună-oară, unde are să năcăjească, are să strice carul, poate, şi aşa are să întăzie (*)

— Bun, zise feciorul împăratului, vād că eşti tare pricepută ; şi pentru asta am să te rog să-mi dai şi mie o lămurire la ceea ce-ţi voi spune. Apoi îi istorisi fetei cine este şi pentru ce l-a trimis tatăl său la tîrg cu berbecii.

Fata îl învăţă atunci să să ducă în tîrg, să tundă berbecii şi să vîndă lina ; apoi să caute un meşter ca să-i bată [jugănească] şi să strîngă b ~~erbecii~~ şi după ce va face aceasta, să ee berbecii aşa tunşi şi bătuţi şi să-i aducă împăratului înapoi, împreună cu banii de pe lină şi b . . . lor, aceasta însămnînd ceea ce-i spusese să facă.

Feciorul împăratului aşa a şi făcut, şi cînd s-a întors înapoi aducînd, după porunca împăratului, berbecii vîi, banii de pe ei şi carnea lor, împăratul tare s-a minunat de aceasta şi fiind la îndoeală ca fiul său să fi făcut din ca-

de multe ori m-au întălnit cu calea întoarsă.

pul lui așa-ceva, l-a întrebat dacă nu cumva a fost învățat de cine-va.

Atunci băetul istorisi tată-seu toată patarania petrecută între el și fata jitarului, spunându-i drept că ea l-a învățat ce să facă cu berbecii.

Împăratul stătu mult și să gîndi la cele ce-i spusese fiul său despre tata jitarului, și ca om socotit și cuminte ce era, zise în sine : O fată de jitar fără nici o învățatură și să aibă atîta pricepere, pe cînd fiul unui împărat cum e al meu, merită să cîrmuească un popor, să fie așa de prost și încă după atîta învățatură ! Acea fată, fată de deșteptăciunea ei, merită să fie împărăteasă, iar nu fată de jitar.

Atunci porunci să-i aducă numai de cît pe tatăl ei căruî, după ce veni, îi vorbi așa : Moșule, spune fetei D-tale celei mai mici, că mine să vie de-acasă și pînă la mine nici călare, nici pe jos : nici pe drum, nici pe cărare ; nici îmbrăcată, nici desbrăcată și să-mi aducă în mînă trei minciuni și-o nemică. De va face aceasta, o fac și eu împărăteasă. M-ai auzit ? Du-te !

— Am auzit Înălțate Impărate, dar nu înțeleg ce va să zică asta.

— Nu-i nevoie să înțelegi D-ta, spune numai fetei D-tale și cred că ea va înțelege.

Moșneagul să duse. Pe drum să gîndea și să resgîndea la ceea ce-i spusese împăratul. Că s-o facă pe fata lui împărăteasă, de asta nici socotea ca să se îndeplinească ; dar ca ea să vie la împăratul, cum poruncise el, asta nu să pricepea.

— Dacă eu om bătrîn, nu-i dau în cale, apoi cu atîta mai puțin fata mea.

Știa el încă că porunca împăratului îi poruncă, nu glumă și că trebuie împlinită.

Scîrbă mare ; îl pâlise un năduf pe bietul moșneag, de nu putea să se resufle și inimea i să bătea, ochii i să paenjineau, slăbea din picioare și-l cuprindeau sudori răci cînd să gîndea că poate, dacă fata lui nu va ști să facă după porunca împăratului, să nu cum-va s-o tae și dă, jitar, jitar, dar dacă-i copilul lui ! În sfîrșit ajunse cu vai-nevoie acasă și cum ajunsă trase pe fată de-oparte în dosul

casei, se puse jos pe prispă şi-i spuse porunca împăratului înneecîndu-să în lacrimi, plîngînd ca un copil.

— Dar bine tată, pentru ce plîngi? întrebă fata.

— Cum să nu plîng, draga tatei, cînd mă gîndesc că poate asta-i moartea ta; că poate acum ţ-a sosit şi ție, așa de tînără, veleatul.

— Lasă, tată, nu te scîrbi de loc. Ştiu cî ce-am să fac şi despre asta n'avea nici o grijă. Du-te mai bine de-mi caută un ȕap şi trei vrăbiu vii.

A doua zi des-dimineată, fata jitarului se îmbracă peste piele c-un voloc, ca să nu fie nici îmbrăcată, nici desbrăcată; încălică pe-un ȕap, ca să i se tîrîe picioarele de pămînt şi să nu fie nici călare, nici pe jos; luă în o mînă o oală nouă, în care puse cele trei vrăbiu şi porni, mergînd tot pe locul dintre drum şi cărarea de-alături cu drumul, adică nici pe drum, nici pe cărare, şi așa ajunse la împăratul, care o aştepta afară.

Foarte bine, zise împăratul. Ai venit cum am spus. Acum fă bine şi-mi dă cele trei minciuni ş-o nemică, cum a fost vorba.

Fata vîrî îndată mîna în oală, scoase o vrabie şi-i dete drumul zicînd: asta-i o minciună.

— Asta-i a doua, scoţînd şi dînd drumul şi la a doua vrabie. — Asta-i a treia, dînd drumul şi la a treia vrabie.

Împăratul se uită după vrăbiile, care sburase departe şi apoi zice: Dar nemică unde-i?

— Iat-o în oală, zise fata, arătîndu-i oala goală.

Nu mai zise nemică împăratul, de cît poronci s-o îmbrace pe fată cu strae împărăteşti şi s-o aducă așa înainte-i. Ceea ce se făcu îndată. Şi cînd duse pe fată înaintea împăratului, care sta pe scaunul împărătesc, alături fiind fiul său şi cu toţi boerii cei mai de frunte, acesta o luă de mînă, o sărută ş-o îmbrăţoşa ca pe o fiică, o dete apoi fiului său şi zise:

— Ține fiul meu această comoară scumpă, ce sta bine ascunsă acolo unde era, ca multe altele de felul ei, dar pe care tu singur ai găsit-o, de aceia ție cuvini-ți-se. Ține această copilă; ea va fi de-acum înainte soția ta. O cunoști, căci e fiica jitarului, despre care mi-ai vorbit. Că-ți dau de

soție o fată de jitar, aceasta să nu te supere nici pe tine și nici ~~și nici~~ pe D-voastră cinstiți boeri. Căci pe cât tu ai o naștere de strălucită, pe atât ai o minte de întunecată și proastă. Și pe cât ea are o naștere de joasă, pe atât min-tea-i este peste fire de deșteaptă și de înaltă. Și ceea ce nu te-i pricepe tu să faci ca împărat, să va pricepe ea cu prisos, numai s-o ascuți cum ai ascultat-o când te-a sfătuit întâiu, și trebile vor merge bine. Alt-feliu nu aş fi vroit în nici un chip să te las a-mi urma în locu-mi.

Nuntă mare să făcu, la care fusese și moșnegii, pă-rinții fetii; numai sora cea mare a miresei nu fusese, căci șădea în cămară să plîngă risul de atunci vară.

Drăgănești (Suceava)

Culeasă și scrisă de C TEODORESCU

Strigăte în joc

16 Foae verde iarbă grasă trăește nejudecată.
nevestei care-i frumoasă
nu-i trebui-ogîndă-n casă;
șăde numai la ogîndă
și gunoiu bate-n grindă.
șăde numai la fereastră
și gunoiu bate-n casă

* *

17 Ş-apoi frunza mărgărint
cite flori-s pe pămînt
toate merg la jurămînt,
numai florea crinului
șede-n poarta raiului
toate-o doboară-n pămînt
că ea n-are jurămînt
că-i o floare așa lasată

18 Valeu mor de ostenit
alergînd după iubit,
că iubitul are-un dar :
orî îi dulce, orî amar.

* *

19 Foiliță sălcioară ¹⁾
cite păserele zboară
toate zic: »bade, te-nsoară!«
numai biata rîndunea
ea din gur-așa zicea :
»bade! nu-ți lua belea ;
»cu beleaua dintr-o sară
»nu te-i curăți-ntr-o vară

1) Sălcioară e o salcie tînuță. Salcia e un soi de răchită; salcia este și o burueană.

»cu beleaua dintr-o zi
 »nu te curăţi cît îi fi
 »de beleaua dintr'o noapte
 »nu te curăţi pîn la moarte.*

* *
 *

20 Foiliţă solz de peşte
 bata-vă hazu neveste
 gură ca la voi nū este.
 —Este, este şi mai dulce
 nu se poate badea duce,
 este, este şi mai rece
 da nu poate badea trece.

* *
 *

21 Foaie verde de-antonică¹⁾
 nevasta care-i urîta
 n'are voe nici să rîdă
 nu-i pacat s'o dai de rîpă.

* *
 *

22 Bunu-i vinu de cît apa
 şi friptura de cît ceapa.

* *
 *

23 Frunză verde lemn uscat
 vai de mine mor de cald
 şi n'am baltă să mă scald;
 este-o baltă lîngă noi
 şi-i plină de lătunoî,
 este una mai aproape
 şi-i plină cu broaşte moarte;
 eū acolo m-aş scaldă
 da mă tem că m-or mîncea
 şi mai bine m-oîu lasa.

* *
 *

24—Nu juca lele ruseşte
 că făină să găteşte.
 —Lasa-mă bade să joc
 că mai am un tăbultoc²⁾

* *
 *

25 Asta-i lelea neteda
 cu suveica nu şti da
 da la joc să şti'ndesa

* *
 *

26 Hai leliţă să fugim
 c'amîndoi ne potrivim
 şi la ochi şi la sprincene
 ca doi hulubaşi la pene.

* *
 *

27 Frunză verde ca nalba
 uşurelu-s ca pana
 şi la trup ca catana,
 uşurelu-s ca gîndu
 şi la trup ca unguru.

* *
 *

28 Pe dealu cu florile
 paşte sîrbu oile
 şi sîrboaica caprele;
 sîrboaica s-a mîniet
 ş-a luat un corn de Țap
 ş-a pălit pe sîrbu-n cap.

* *
 *

29 Mărita-m-aş, mărita

1) Antonică e o floare de grădină.
 2) Partea saului plină de făină.

nu știu mama ce mi-a da
coșarca cu blidele
ori traista cu rufele ?

* *

30 Vai de mine ce iutăiu
ungureasca nu jucăiu;
vai de mine ce-am uitat
ia leșește n'am jucat.

* *

31 Busuioc pe la icoane
joc frumos ca la cucoane;
busuioc pe la cueriu
joc frumos ca la boeri.

* *

32—Hai la joc genunche
goale.
—Las la dracul că mi-î
foame :
—La pămînt cu talpa goală
să iasă zama din oală,
rămie ciolanele
să le roadă babele.

* *

33 Strigă, strigă cu gura
n'are a-te minca ciurma,
ciurma-î dusă la Brașau
n'are-ați minca capu tău.

* *

34 Frunzuleana iarbă grasă
du-mă doamne și mă lasă
unde-î nevasta frumoasă
și barbatu nu-î a casă.

* *

35 Frunză verde baraboiu
cite fete'n sat la noi
nu plătesc un baraboiu; ¹⁾
baraboiu-î de mîncat
fetele-s de lepadat.

* *

36 Foiliță de cicoare
dragă-mî ești ca sîntul soare
nu te-ași mai vedea-n picioare;
dragă-mî ești ca D-nul sînt
nu te-aș mai vedea trăind.

* *

37 Foiliță iarba grasă
tot o bate ș-o mustrează
ș-o'ntreabă unde'nsărează,
că'nsărează la viței
și vine fără cercei,
și'nsărează la vițele
și vine fără mărgele.

* *

38— Liță frumușică ești
cu barbatu cum trăești ?
—Ia trăesc și eu ca dracu
că ș'asară mi-a spart capu
c'o oală cu lapte acru.

* *

39 Foiliță trei masline
pentru-un blastamat ca tine
n-a ramas inimă-n mine;
puțintică ce-a ramas
ș'aceea de dor a ars,

1) O burueană ce seamănă la frunză cu petrenjelul.

puţintică ce mai este
ş-aceea mi se topeşte.

* *
*

40— Foiliţă iarba grasă,
copilă de preuteasă
dă-mi drumu de grab în casă
c-afară plouă de-varsă;
da nu plouă cum să plouă
ci plouă cu zloată'n două.¹⁾

—Foiliţă şi una
drumu-n casă eă Ț-aș da
da n-ai unde te culca.
—In gunoiu cu mătura
şi-n cotruță cu mîța.

* *
*

41 Foiliţă iarbă grasă
m-a trimes mama de-acasă
să joc fata cea frumoasă.
Oiu juca şi cea mai hidă²⁾
că-i cu cămeșuica mîndră;
mama-mpunge, fata trage
mîndra cămeșuica-şi face.

* *
* *
42 Lelița cu ochii verzi
nici o dată să n-o crezi
de-ai vedea-o că se jură
dă-i o palmă peste gură;
de-i vedea că zice zău
dă-i cu una şi mai rău
să-i curgă sînge-nchegat
cu masele-amestecat.

* *
*

43— Copiliță und-te duci?
—Pe luncuța cu doi nuci
să dau sare la doi junci
guriță la doi voinici,
să dau sare la cîrlani
guriță la doi ciobani.

* *
*

44 Cite fete-s cu mărgеле
toate-s drăguțele mele;
cite fete-s cu cercei
toate aşteaptă să le ceîu.³⁾

M. LUPESCU

CÎNTECE

63 Frunză verde sălcioară
dragă, dragă Mărioară,
tu la tîrg şi eu la țară,
pe-amîndoi ne arde-o pară
şi-om zăcea pe prispă-afară,

tu pe-un pat, şi eă pe-un pat
de părinți-s blăstămat.

* *
*

64 Frunză verde iarbă neagră,

1) Zloată piatră, grindină.

2) Hidă urită.

3) Să le cer.

peste deal în valea-sacă,
am cerut o puică dragă;
de dragă mi-a fost prea dragă,
de-o purtam cu fustă albă
şi la gît cu-o basma albă
şi cu hurmuz de cel bun
de-mi umbla badea nebun.

—Puiculiţa mea cea dragă
trece drumul nici mă-ntreabă.
Nici n-o rog nici n-o poftesc,
eu ca dînsa mai găsesc.

—Frunză verde iarbă crudă,
ce faci, mă badiţă, curvă,
că nu-s curva Dumitale,
nici de la uliţa mare,
ci-s copilă bălăioară,
cel ce mă iubeşte, moare.

—Intru-n casă es afară
inima-mi sloboade pară,
între-n casă să mă stîng

bate vîntul rău m-aprind.
Merg la cofă să beu apă
nişte lacrimi mă adapă.
Şez la masă să mînc, bag
în gură cu suspin,
pun la inimă venin,
şi mă scol mai mult ostînd.
Şi mă rog la toţi cu milă
să-mi pue un cuţit în mînă
să-mi fac inimoarei loc,
să-mi iasă para de foc,
să-mi curgă sînge-nchegat,
mă cunosc că-s vinovat.
Frunză verde trei gutăi
giaba, puică, mă mîngîi
ca mine o să rămîi.
Şi cît e drumul de lat
tot îi de mine călcat
şi de lacrimi răvărsat.

Com. de I. Sion, Brăteşti

GH. GHIBĂNESCU

NOVAC. *)

65. În vremile de de mult
n-a fost puşcă nici sabii
pe Novac a-l prăpădi.
Sus la munte, la cerdac ¹⁾
la cerdacul lui Novac,
la masă de os de peşte
bea Novac şi liboveşte; ²⁾
numa Gruie-î supărat
nebăut şi nemîncat

cu clapul ³⁾ pe ochi lăsat.
Dar Novac îl întreba:
—Ce şezi Gruie supărat
nebăut şi nemîncat
cu clapul pe ochi lăsat?
Te-a ajuns dor de 'nsurat
au ţi-î dor de Țărigrad?
—Ba nu mi-î dor de 'nsurat
că toate fetele mă bat,

*) Să se compare acest cîntec cu acelaşi cîntec de d. N. Vasiliu şi publicat sub
No. 19 la pag. 44. —A. G.

1) Casă.

2) Petrece cu chef.

3) Pălărie.

ci mi-i dor de Țarigrad.
 —Gruie, Gruie dragul tatei
 tu-n Țarigrad nu te duce
 că vinul turcesc îi bețiu,
 și tu-i bea, te-i înbăta
 turcii peste tine-or da
 păgînește te-or lega.
 Dar Gruie n-a ascultat
 pe șarga și-o cesălat,
 la scară și-o-alăturat.
 pe dînsa c-o-ncălecat
 și s-o dus în Țarigrad,
 sus la birtul satului
 la crîșma-npăratului;
 după masă s-a băgat
 și-a cerut vin cu firia ¹⁾
 c-a da bani cu chivăra.
 Dar Anița crîșmărița,
 cătră dînsu-așa zicea:
 —Măi voinic, voinicule
 de trei zile bei la birt
 și trei vase mi-ai golit
 și de bani n-ai pomenit,
 și trei vase-ai deșărtat,
 nici o para nu mi-ai dat.
 —Tu Anița crîșmărița,
 fată ești, nevastă ești?
 —Nici îs fată, nici nevastă
 ci mi-s floare de pe mare
 vîr voinicii la-nchisoare.
 —De ești floare de pe mare
 io-s brumarul cel mai mare
 pune-m-aș pe tine, floare,
 pîră mine-n prînzul mare
 nu m-aș teme de pierzare.
 Dară ea c-o ascultat
 foarte rău s-o spăimîntat,

poale albe și-o-nbrăcat,
 papuci galbeni o-ncălțat
 și-o alergat la împărat.
 Iară el cît o vedea
 cîtră dînsa-așa zicea:
 —Tu Anița crîșmărița,
 de nouă ani îmi crîșmărești
 și n-ai venit tu nici o dată
 atîta de spăimîntată.
 Orî ai venit bani de dat
 orî vinul ți s-o gătat?
 —Vinul nu mi s-o gătat
 și n-am venit bani de dat;
 ci-o venit un voinicel
 cu drag să privești la el:
 la stat îi ca și-o catană
 și la față ca o doamnă.
 Da-ncă să vezi fața lui!
 că-i ca spuma laptelui;
 da-ncă să vezi ochii lui
 că-s ca mura cîmpului
 care coaptă la răcoare
 ne-ajunsă de pic de soare;
 care-i coaptă la pămînt
 ne-ajunsă de pic de vînt;
 da să-i vezi sprînceana lui
 că-i ca pana corbului!
 pe din sus de gurișoară
 are neagră mustecioară,
 mustecioară ca de rac
 de și-o-noadă după cap.
 Face noduri cît pumnul
 și prîsnește ca ursul
 de ți-i groază de dînsul.
 —Te rog, pentru Dumnezeu!
 să nu-i spui unde șăd eu.
 Acela-i Gruie al lui Novac

1) Vadra

de trei ori țara-o prădat
 și el de s-o mînia
 și cu mine-a face așa.
 Du-te tu 'napoi la birt
 dă-i tu vin cît a pofti
 și de bani nu-i pomeni.
 Dă-i tu vin de nouă ai
 care beu feciori de crai
 picurul și talerul,
 firea și galbănul,
 că eu mine mî-oîu mîna
 șapte mii de Turci viteji
 cari mî-or fi mai aleși,
 l-or prinde și l-or lega
 și 'n temniță l-or băga,
 în temnița cea mai grea
 unde n'a fost rob în ea.
 Gruie-a băut și s-o'nbătat
 pe-ostrele 1) mării s-o culcat.
 Turci la dînsul vinea
 vîntul pârul i-l clătea
 Turci cu toți fugea.
 S-o aflat un turc bătrîn
 cu barbă de păr păgîn,
 cu o șfară de matasă
 împletită tot în șasă
 pe cît mîna mea de groasă,
 și l-o prins și l-o legat
 în temniță l-o băgat,
 în temnița cea mai grea
 unde n'a fost rob în ea.
 Pe de-asupra temniței
 umbla Coarba croncîind
 și Gruie din grai, grai:
 —Alei, Coarbă, draga mea
 nu ți-a ajuta Dumnezeu
 să-mi mîinici tu trupul mîeu

nici să bei sîngele mîeu.
 —Că n-am venit eu de-aceea,
 că m-o trimes tatu-tău
 să-ți umblu de rîndul tău.
 —De ești Coarbă, cu dreptate
 vin-o tu pîră la mine,
 ad-o coală de hîrtie
 și-un condei cu care scrie
 ca să fac o cîrticea
 s'o trimăt la taica mea
 s-audă de vestea mea,
 că tot mîni pe la gustare
 mă scot turci la pierzare.
 Ea 'napoi că o plecat
 pe Novac că l-o aflat
 și la masă că șădea;
 dară Coarba că-i spunea:
 —Da Novac, de viteaz mare
 lasă prînzul la focul
 și lingura-n trăsnetul
 că-ți spînzură feciorul.
 Pe mine pe la gustare
 îl scot turci la pierzare.
 El lingura și-o aruncat,
 armele și le-o luat,
 călugărește s-o 'nbrăcat,
 și s-o duc în Țarigrad
 către-nparatul turcesc;
 către dînsu așa zicea:
 —Da 'nălțate de'mparate
 am auzit cu-adevărat
 că ai robî mari de pierzare
 și nu-i slobod a-i spînzura
 pîr'nu i-i cuminica,
 nici slobod a-i prăpădi
 pîră nu i-i spovedi.
 —De spovedit i-oîu spovedi

dar tot nu-î-oîu slobozi.
 Novac la temniță vinea
 cu pumnul galbeni zvîrlea,
 turcii cu toții strîngea,
 Novac la temniță vinea
 și cu Gruie că grăia :
 Gruie, Gruie fătul mieu
 n'ai ascultat sfatul mieu
 și te-o bătut Dumnezeu.
 Îi bate tu marginile
 ori îi bate mijloacele?
 —Ba oîu bate mijloacele.
 —Gruie, Gruie fătul mieu

tu ești mîncat de robie
 nu mă pot bizui ție.
 Îi bate tu marginile
 c-oîu bate eu mijloacele.
 Pe unde Gruie mergea
 ulița-napoi rămînea.
 Pe unde Novac mergea
 pustă 1) 'n urmă-î rămînea.
 Intr-un ceas și jumătate
 n-avea cu cine să bate.

Auzit de la I. Popovici care o știe de
 la un Brăilean.

Staresița (Botoșani)

RAUL STAVRI

66 Frunză verde iarbă neagră,
 Savastiță dragă,
 limba-n gură mi se leagă
 Savastiță dragă 2]
 c-un fir de matasă neagră.
 Vin'dragă și mi-o desleagă,
 și-o desleagă cu limba,
 să-mi potoale inima.

* *

67 Peste deal la răsărit,
 s'aud goarneau cîntînd
 și dobele răsunînd,
 căpitaniî comandînd.
 Of, saracii de flecăi,
 cum vă strînge de pe văi,
 cu primari, cu vătăjei,
 și vă duce d'napoi,
 și vă tunde ca pe oi,
 și vă dă păru-n gunoi.

Dolhasca (Suceava)

* *
 68 Frunzulița miez de nucă,
 vin pandurii să mă ducă,
 într-un mijloc de oraș,
 să-mi fac slujba-n calarași.
 Imi las casă, imi las masă,
 imi las nevastă frumoasă,
 cu doi copilași rămasă.
 Roagă-te la Dumnezeu,
 pînă ce-oîu veni și eu.
 —Eu lepăd copiii jos,
 și mă duc pe drum în jos,
 la mămuca, la tătucu,
 c-acolo trăiam mai bine,
 mîncam pîne și masline.
 Dar la tine ce mînînc?
 Mămăligă de trei zile,
 of, bărbate vai de tine.

T. C. IONESCU

1) Pustiu

2) Se repetă după fie-care vers.

69 Frunză verde trei lăptuce Cu propeaua gardului
ah! m-aş duce, m-aş tot duce, cu urîta satului.

dară mi-î calea în cruce
şi nici că mai pot răzbate
de neagra străinătate.

Amărit sufletul meu
ca un şerpe în dudău;
şi cînd merge prin otavă,
îi curge din gură-otravă.
Ş-aşa-mi vine une-orî,
să beu otravă, să mor;
dar iar staū şi mă gîndesc,
la ce să mă otrăvesc
sufletu să-mi prăpădesc,
că am zile să trăesc
pe lume să mă muncesc
şi să mă mai chinuesc.

* *

70 Frunză verde trei zmicele
nu te mai însura vere,
că m-am înscut şi eu
ş-am luat un lucru rău.
Bată-te crucea nănaş
cu cine mă cununaşi?

Calineşti [Botoşani]

Nici nu-î cap de legătoare
nici trup de încingătoare,
numai urîtu cel mare.

Bată-te pustia noroc,
că te-am pus sub oboroc.
Cînd îmi vād urîta-n casă
mare boală-mi întră-n oasă.
De urît mă duc de-acasă,
şi urîta nu mă lasă.

De urît mă duc la Prut
şi urîta după gît.

De urît mă duc în tindă
şi urîta-î scris în grindă.

De urît mă duc în lume
şi urîta după mine.

Fugî urîte de la mine
c-oîu lucra şi pentru tine.

Dă-te urîto 'ntr-o parte,
c-oîu aduce ş-a ta parte.
Şi muncesc cu mare ah,
pîn-ce pic la pat şi zac.
Şi nu zac nici de un rău,
numai de urîtu tău.

GR. GHEORGHIU

71 De la una păn-la două
mi-am făcut draguste nouă.
De la una pan-la trei
mi-e dragustea cu temeiu.

* *

72 Dumnezeu să te ferească
de dragustea fomeiască,
că dragustea fomeiască
te uscă, te face iască,
te bagă-n boală cîinească

* *

73 Proastă minte ce am d'avut,
d'am dat dragustea-nprumut
ş-acum cu ochii mă uit.

Ş-aş da mită şi-aş da plată,
să mai vād dragustea dată,
să iubesc ca altă dată.

Ş-aş da mită ş-aş da bani,
să mi-o iau de la duşmani.

* *

74 Ce-mi e drag în lumea asta :
numai calu şi nevasta,
Calu mă călătoreşte,
nevasta mă premeneşte.

* *

75 Nevasta care iubeşte,
spală noaptea şi cîrpeşte
şi ziua se premeneşte,
-la horă se fandoseşte,
din cîrciumă nu lipseşte.

* *

76 Busuioace nu te-ai coace,
şi sămînţă n'ai mai face,
că din sămîncioara ta
s-a scociorît dragostea.

* *

77 De-ai fi om, mi te-ai pri-
cepe
dragostea din ce se 'ncepe.
Din inele şi din bete,

Ştefăneşti (Vilcea)

vara din busuioc verde.

* *

78 Cine-î omşi vra să ştie
dragustea nu e moşie,
ca să mi-o ei cu chirie.

* *

79 De ți-ar fi firea'ntr'o fire,
te-ai iubi numai cu mine ;
dar ți-e firea'n multe părți,
te iubești cu cine poți.

* *

—80 Dumbrăviță, dumbrăvea
lasă-mă la umbra ta,
să staū cu mîndruța mea,
să fac draguste cu ea.
—Nu te las la umbra mea,
că ți-e mîndra tinerea
şi faci păcate cu ea.
—Şi poate mi-o cădea frunza
şi mi-o vesteji iarba.
Ce folos de umbra mea
că v-ați drăgostit la ea.

T. BALĂŞEL



81 Ş-am zis verde trei zmicele şi tu-mi pui capu-n pămînt.
măi mîndruță măi,
aseară Ț-am dat inele
măi mîndruță, măi,
ş-acum te văz fără de ele,
eu te-ntreb ce le ai făcut
şi tu-mi spui că le ai pierdut.
Şi am zis verde trei costrei
aseară Ți-am dat cercei
ş-acum te văz fără de ei.
Eu te-ntreb ce-i-ai făcut,

Şi am zis verde sâlcioară
unde o fi neica diseară,
e la Mislea-n gîrdioară.
Ş-am zis verde şi-o lălea
puşca şi cu ranița
pe ce brațe s-or culca
ce guriță o săruta
o fi dulce ca ş-a mea
ori amară ca fierca

Valea Lungă (Vlașca)

82 Am zis verde ş-o sipică

Ionică ¹⁾

cine şueră pe luncă?

—Maria cu Ionică gura mică
cu talia subțirică.

—Zi la naiba să se ducă
că mă lasă fără de muncă
și fără de parale'n pungă

* *

83 Ş-am zis verde sălcioară
Maritico, Marioară

Ungureni (Vlașca)

căci n-ai tindă și cămară
să mă găsduești diseară.

Ş-am zis verde de cos trei

ba am tindă și bordei

sa gasduesc doi și trei;

bordeiul cu pari de tei

mi-e teamă ca să nu pier

cu porumbu nesăpat

cu orzu netrecat

cu griul nesecurat

cu meiul nevinturat.

I. V. CĂLIMĂNESCU

84 Ş-am zis verde ş-o lalea

cînd eram în floarea mea

sburam ca o turturea,

tăiam calul cu scara

picioarul trăgătoare

aplecîndu-mă pe șea

să iau mândrii o viorea;

viorea de peste munți

tu mindro să nu mai uiți

d-ale noastre vorbe dulci.

Ş-am zis verde matostat

dă m-aș vede cu barbat

nu m-aș mai da jos din pat

aș sta tot pe sărutat,

sărutat și pe mușcat.

Ungureni (Vlașca)

A. TOMESCU

IORGU IORGOVAN

85 Frunză de urmuz,

sus pe Cerna'n sus

mulți voinici s-a dus

și toți au repus;

numai mi-a rămas,

Iorgu Iorgovan,

fecior de mocan,

pe cal pe cărlan,

cărlăior d'un an,

de copil sărman.

Șculița lui

(asta smeului);

chingulița lui

doi năpîrcele

de drăguț de ele,

de coade nodate

de guri încheștate

de străinătate;

friulețul lui

doi bălăurei,

de coade'nodate

de străinătăți.

Frunză ş-o lelea

Iovan ce-mi facea?

1) Se repetă după fie care vers

la Cerna mergea
 şi-ast-fel îi vorbea.
 —Cerneleo, Cerneleo
 soru-mea Cerneleo,
 moae-ţi talazul,
 perde-ţi urletul,
 să încerc vadul
 eu cu cîrlanul;
 şi să îmi vînez
 ciute ciuteioare,
 paseri gâlbioare,
 că-s dulci la mîncare
 şi uşoare la purtare.
 Cerna p'aia parte
 de străinătate.
 —Iovane, Iovane!
 du-te mai la vale
 la coadele mele,
 că sînt mărunţele
 şi răvârsăţele,
 de drăguţ de ele,
 să treci tu prin ele.

Fişcălia (Vâlcea)

Frunză ş-o lalea,
 Iovan asculta
 la vale mergea
 apa o trecea.
 Vîna ce vîna :
 ciute ciuteioare,
 paseri gâlbioare,
 da din întîmplare
 şi d'o fată mare.
 Fata-î graia :
 —Iovane, Iovane !
 nu Ț-o fi păcat,
 cîinilor m-ai dat ;
 cîinii şi curcanii
 așa-mî vor duşmanii.
 Da ştii, orî nu ştii :
 că ne-am luat dragi
 din ziua de paşti,
 şi cu am fugit
 de-am sălbătăcit,
 de ruşinea ta,
 şi de-a maică-ta.

G POPESCU

86 Ş-apoi doina şi doina
 frunzişoară odolean
 toată lumea-i dintr'un neam,
 numa eū pe nime n'am,
 nici n'am mumă, nici n'am tată
 nici soţie ca să-mî placă,
 îs o pasere stricăta,
 n'am nici fraţi nici surorele
 pare că-s picat din stele,
 nici n'am fraţi şi nici surori
 pare că-s picat din nori ;
 numa negri streinei
 ce-mî pitrec lumea cu ei.

Anzit de la Anisia Dîrja din Neagra Şa-
 rului, Suceavă.

*
*
*

87 Legea ta de codru des
 că mie mi s-o ales ;
 că din tine n'oiū să es
 nici calare, nici pe gios
 numai cu paluşu scos.
 Ş-apoi legea Ța răchită
 cînd te-aş mai videa'nfrunzită
 să-mî pun cureaua la flintă,
 să-mî iau flinta de-a spinare
 să apuc pe Olt la vale.
 Oltule, cîne turbat,
 ce vii mare turburat
 şi cu sînge-amestecat,

ş-aducî lemne şi butuci
şi căpestre de cai murgî
şi capete de voinici?

* * *

88 Sus la vîrfu muntelui
cîntă-un pui a cucului
aşa cîntă de cu jele
de gîndeşti că Jiul piere,
aşa cîntă de cu dor
de-o fată şi cu-n ficior
cînd l-aud de jele mor.
Ficioru s-o îmbolnăvit
din gură aşa mi-o vorbit :
—Tot cu maica şi cu nene
şi cu fraţi cu surorele
s-au sfîrşit zilele mele ;
vă rog fraţi şi voi surori
că văd bine că eu mor,
pe mine să mă'ngropaţi
la uşa altarului.

Din mormîntul mîeu a creşte
creangă verde de doi meri
cu condei cu călămări.
Puica mea cînd a muri
pe dînsa să-mi o'ngropaţi
la uşa bisericii ;
din mormîntul ei a creşte
creangă verde de alămie
cu masă şi cu hîrtie
şi-or şidea domni şi-or scrie
cîrticică'ncornorată
ca prin ţări să mi-o trimată
ca să vadă lumea toată
c'a fost dragustea curată.

* * *

89 Frunză verde ş-o lalea
numai eu la maica mea,

maica mea de multă-avere
mă ţinea de mîngiere.
Cînd a fost la mărîtat,
s-a ales un blastamat
tot aşa s-a laudat
că-i ficior de om bogat.
Părinţii s-o bucurat
şi pe mine că m-o dat,
el a fost slugă turcesc
greu în lume să trăesc.

* * *

90 Cînd îi frunza'n doi bani
micî

plinu-i codru de voinici ;
cînd îi frunza'n doi bani mari
plinu-i codru de talhari ;
cînd îi iarba cît acu
frunzulica cît banu
tot voinicu-i ca fagu.

Dar la fagu cel mai mare
zace un paşă de lungoare
şi cu puica de-a picioare ;
iar puica aşa mi-i zice :

—Iubitu meu păhărel
dragu mîeu ibovnicel,
orî tu morî, or mi te scoală,
orî imî dă şi mie-o boală
c'amu eu m-am îngrozit
perinutele mutînd,

cînd la umbră cînd la soare
şi tu n'ai loc de-aşezare.

El din gură aşa-mi vorbea

—Iubita mea păhărea
draga mea ibovnicea,
eu atunci m-oîu îndrepta

cînd tu mie mi-i aduce :
mure coapte'n postu mare

9/17/8

bulz ¹⁾ de caş la bobotează, draga mea ibovnicea,
sloiū de ghiată'n miez de vară. mare eşti, puţin pricepi :

Ea din gură aşa vorbea : mure coapte ți-s ochii,
— Iubitul meu păhărel bulz de caş ți-i inima
ori îi fi, ori îi muri sloiū de gheață ți-i gura
de-acestea nu ți-oiu găsi. că mă mîngii cu dînsa.

El din gură-aşa-i zicea :

— Iubita mea păhărea

(Auzite de la Gh. Runcanu în Neagra
Şarului, Suceava)

S. MIHAILESCU

Medicină Populară

Boalele ce cunoaşte poporul şi chipul cum le lecuiesc babele

XI ORBALȚUL

Orbalțul e o boală ce să arată mai ales la cap ; ea provine din senin (adecă fără pricina], avîndu-l fie-care. Cînd cine-va are orbalț, i să umflă capul grozav şi durerile sînt nesuferite ; adese ori nici ochii bolnavului nu să vad din pricina umflătorei. Orbalțul ține multă vreme dacă nu să caută. Două-s leacurile contra orbalțului : întăiul e legături ori oblojele cu *bobovnic* ²⁾ pisat şi pus pe unflături şi celalalt este descîntecul.

Descîntecul să face în făină de popuşoi, cu un cuțit; făina descîntată să moae cu apă neîncepută, să pune pe-o petecă şi să leagă la capul bolnavului. Iata şi descîntecul de orbalț :

Purceseiū de-a casă
pe cale, pe carare
pe drumul cel mare,
mîndru şi frumos ;
cînd o fost la miez de cale
mi-o eşit orbalțu-n cale.

Orbalț verde
orbalț albastru
orbalț roș
orbalț galbăn
orbalț alb
orbalț naramgiū

1) Bulz. Boț de caş înainte de a fi scos din strecătoare.

2) Bobovnicul e o burucnă ce creşte prin apă de toplită, sau prin gîrlele de isvor. Frunza lui e rotundă şi groasă.

orbalt negru	—Nu te vâina, nu te căina ¹⁾
orbalt ghivergiu	că eū ție ț-oîū trimete
orbalt de 9 neamuri	nouă fete cofete
orbalt de 9 feluri.	cu nouă hîrlete
Nimene în lume nu m-o auzit	cu nouă sepe
numai Maica D-lui	cu nouă greble
din poarta cerului.	cu nouă mături
Eū ședeam și mă căinam	cu nouă cuțite;
și mă vâinam.	cu hîrlețul l-oîū sapa
Maica Domnului	cu sapa l-oîū lua
din poarta cerului m-o auzit.	cu grebla l-oîū grebla
scară de aur ș-o făcut	cu mătura l-oîū mătura,
și la mine s-o coborît	cu cuțitul l-oîū scobi
și m-o întreat :	din crierii capului
—Ce te căinezi, ce te vâinezi ?	din fața obrazului
—Cum nu m oîū vâina	din mîni, din picioare
cum nu m-oîū căina	din piept și de sub piept :
c-am purces de-acasă	cu cuțitul l-oîū scobi
mîndră și frumoasă ;	cu mătura l-oîū mătura
cînd o fost la miez de cale	cu grebla l-oîū grebla
mi-o eșit orbalțu'n cale	cu sapa l-oîū lua
de mîni, de picioare luatu-m-o	cu herlețul l-oîū sapa
la pămînt datu-m-o !	să rămie G. curat luminat
Maica D-lui o zis :	cum maică-sa l-o lasat.

XII DE MUȘCĂTURĂ DE ȘERPE

Mușcătura de șerpe aduce moartea; cu atît moartea-î mai repede cu cît șerpele-î mai veninos. Aspida, vipera, năpîrcele, șerpîi negri cari-s astfel că nu-î primește pămîntul, rîi ce-s, sînt șerpîi cei mai veninoși; de șerpîi de casă cari-s vineți ori albi cu urechele galbene nu mușcă dacă le dai pace.

De mușcătura de șerpe nu scapi de cît prin descîntece.

Descîntecul să face de unele descîntătoare în țărițe, de altele în apă neîncepută, iar de altele în usturoiū cu leuștean. Ori în ce s-ar descînta, iată ce să zice:

1) Aci se spune numele bolnavului

I.

Istiță peștiță
 prinsă de peliță
 pelița de os
 os de sănătos ;
 lemn de tufă ¹⁾
 în patru despicat
 în pulbere aruncat
 cine ț-o adus vestea
 să-ți bee veninul.
 sau

II

Ederă pestriță
 prins-au de peliță.
 pelița prins-au de os,
 os sănătos
 cine i-a duce vestea
 soarbă-î veninul

și-ntr-un ceas să fi sănătos
 și curat și luminat
 cum D-zeu l-o lasat.
 Descîntec de la mine,
 leac de la D-zeu.
 sau

III

Sus în ceriū tună
 pe pămînt fulgeră,
 iciță pestriță
 de peliță prinsă,
 prinsă de os
 osul sănătos,
 să-î pice veninul jos.
 Cine a auzi povestea
 să-și bee apa,
 șerpele să-și bee veninul.
 Descîntecul de la mine
 leac la D-zeu sfîntul.

XIII POHOELELE

- Pohoelele să fac la ochi; ochiul celui cuprins de pohoele sînt curați. Pohoelelor li se mai zice și *perdea*. De pohoele greū găsești leac. Laptiū (ficațiū] de mîntuși ²⁾ cîte-o dată fac bine bolnavilor. Pohoelele provin din cauza omului că să jură pe ochi. Pentru pohoele n'am putut afla descîntece.

XIV ALBAȚA

Albața să face tot la ochi, cînd te dor timp îndelungat. Ea să vindecă ori cu lapte din țîțele femeilor curate, întrebuințat timp îndelungat, ori cu albuși de ou copt bine peste care să presară peatră vînată arsă în foc și mărunțită bine. De albața sînt și descîntece.

XV ULCIOARELE

Ulcioarele să fac pe genele ochilor ; pricina lor este că te uiți pe fereastră de aproape. De ele scapi ușor ; n'ai de

1) Tufă sau alun

2) Un pește.

cît să le frigî cu coada lingurei înfierbîntată în foc, ori cu un fund de ulcior ¹⁾. ori să le stupească un mezîn ²⁾, și ești scapat de ele.

XVI GÎLCELE

Gilcele să fac la gît printre vinele gîtului; ele să nasc cînd umbli prin frig. Gilcele să tămăduie în multe feluri: ori le ungî cu unt-de-naft și le frecî bine, ori le ungî cu fiere de porc, ori cu măduvă din falca porcului, sau pui la gît mămăligă caldă și crudă, peste care să pune unt-de-naft, ori untură de porc; așa făcînd ele să moare și dispar. De gîlci poți scapa și prin descîntece; iată un descîntec de gîlci.

O venit nouă cocostîrci
ș-o luat nouă gîlci;
o venit opt cocostîrci
ș-o luat opt gîlci;
o venit șapte cocostîrci
ș-o luat șapte gîlci;
o venit șese cocostîrci
ș-o luat șese gîlci;
o venit cinci cocostîrci
ș-o luat cinci gîlci;
o venit patru cocostîrci
ș-o luat patru gîlci;
o venit trei cocostîrci

ș-o luat trei gîlci;
o venit doi cocostîrci
ș-o luat două gîlci;
ș-o venit un cocostîrc
ș-o găsit numa o gîlcă
cît un fir de mac
în patru despîcat
în pulbere aruncat;
G. să rămîie curat, luminat
cum D-zeu sfîntu l-o lasat.
Descîntecu de la mine
leacu de la D-zeu sfîntul.

În timpul cît să zice descîntecul, gilcele să freacă cu stupit.

Descîntecul să face dimineață pînă a nu minca nimic, pe nespalate; să zice descîntecul de trei ori.

XVI VIERMI ÎN CAP

Din durere mare de cap, omul poate să capete *viermi în cap*. Cînd omul are viermi în cap, durerile îi sînt atît de grozave, în cît i să pare că i să desface tidva capului.

1) Ulcioru e un fel de oală lungăreață în care să pune lapte.

2) Mezîn or mezînă e cel din din urmă copil al omului. Lui i să dă darul dea tămădui bolnavii prin descîntece.

Nici un leac nu-î priește în asemenea caz, numai babuca îi poate face bine.

Viermii din cap să scot cu meșteșug, pe urechi. Cel ce face treaba asta trebuie să fie cu mare bagare de samă ca să nu vatăme cum-va urechea celui bolnav.

Viermii din cap să scot așa :

Să ieși *beșicuri* ¹⁾ să uscă bine și să pisează mărunț ; să fac turtițe de ceară galbănă cu care să întingă în praful eșit din sfarmarea beșicurilor. Din ceară să fac turtițe.

Să ia apoi un blid, ori strachină, să bortește în fund și să pună în borta aceea o țevie de cele de la pînză și să bagă în borta blidului. Să pun în foc șese pietricele de să înfierbîntă. Blidul să așază pe o lespede cu gură în jos ; sub blid, cînd pietrele-s ferbinți să așează cîte-o petricică, peste care să pună cîte o turtiță de ceară amestecată cu beșicuri.

Omul bolnav pune atunci țevia în ureche, ca fumul ce va eși din ceara cu beșicurile să meargă în ureche. Fumul mergînd în cap, omoară viermii și ei cad pe lespede sub strachină, pe țevie. *Antăloaea*, una din doftoroalele Broștenilor, de la care am cules leacul acesta, spunea: » chiar alalta-eri mie mi-am scos 35 vermi din cap, osebit de cei ce au ars. » Lui Ungurenașu, un sătean din Broșteni, i-a scos altă dată peste 100.

Ca să poți scoate toți viermii, întrebuințezi 5 sau 6 turtiți de ceară ca mai sus.

Cum ai scos viermii din cap, durerea dispare și te faci sănătos.

XVIII MUȘCĂTURĂ DE CONOCHIFTIRIȚĂ

Conochiftirița e o gujulie ce trăește pe la locuri băhoase și grase ; ea e foarte primejdioasă. Pe lîngă stricăciunea foarte mare ce face în grădini, ea poate să muște și pe om. Vai de omul mușcat de ea, că leac nu mai are ;

1) Beșicurile sînt niște fructe ale unei plante ce crește prin multe locuri de cîmp. În Spătărești (Suceava) pe coastă la I. Broască, pe la Pîvniță să fac beșicuri necesare : babelor la scoaterea vermilor din cap. La Bieaz, ju lețul Neamț, încă sînt.

îndată să umfla ca o bute și moare în dureri nesuferite.

Dacă ar fi cu putința ca omul să treacă prin borta prin care intră osia carului în butucul roții, sau să numeri un stambol de mac ori de năsip, nu mai atunci ai avea leac pentru mușcătura de conochiftiriță.

XIX PĂDUCELUL

Păducelul să face în talpa piciorului la cei ce umblă desculți. El aduce o mîncărime atît de grozavă în cît cel ce are, îi vine să pue piciorul pe foc.

De păducel scapi greu. Măcieșul înferbîntat în foc și pus pe el să-l ardă, te scapă. Pădurețele coapte și puse pe el ferbinți, încă-s bune.

(Va urma)

M. LUPESCU

DESCÎNTECE

DE PLÎNSORI

Cînd copilul plînge noaptea și nu să poate odihni, e strîns și are plînsori; atunci o babă care descîntă ori mama copilului dacă știe, îi face de plînsori. Și anume: seara, cînd asfințește soarele, ia copilul în brațe, ese cu dînsul din casă și să duce în ogradă. Acolo să prepară de trei baligi de cal și întorcîndu-să cătră asfințit, ia pe rînd cîte una din aceste trei baligi, o învîrte de trei ori pe de asupra capului copilului zicînd așa:

Soarele după deal, strînsul și plînsul cutărui (numele copilului) *în baliga asta de cal*; îl atinge cu dînsa peste frunte, asvîrlind-o cătră asfințit. Așa să face cu toate acele trei baligi de cal.

Acest descîntec să repetă în trei sări de-a rîndul și copilul să face bine, scapă de plînsori. Acest descîntec se face la soare.

Unele femei rele la inimă, care nu să gîndesc la păcat, fac de plînsori la alte femei cu copil mic, ori la ori ce altă casă chiar și fără de copil. Ast-fel: ia copilul în brață și trei boțurile de mămăligă, ese afară și să întoarce cătră

o casă, încotro vede lumina la fereastră, ia pe rînd cîte unu din aceste trei boțușoare de mămăligă, întinde mîna cîtră fereastra casei cu lumina zicînd așa :

»Cutare?»[numele copilului] vezi luminița aceea? Tot ea răspunde : o văd mamă.

—Du-te acolo și-ți încălzește mînuțele și tălpuțele, lasă-ți strînsul și plînsul, ia-ți somnul și hodina și vin la mama și te culcă, și dormi ca mielul la oae.-Il atinge în frunte cu boțul de mămăligă asvîrlindu-l cîtră casa aceea. Așa să repetă de trei ori cu fie-care din acele trei boțuri de mămăligă în trei seri de-a rîndul și copilul să face bine. Dar plînsorile fiind trimise acolo la casa aceea, ei nu mai pot avea somn și odihnă, nu pot dormi în nopțile acelea. De aceea femeile de la țară, cari au copii mici, cum înserează și aprinde lumina sau lampa, pun țoluri pe ferești, ca să nu să zărească lumina de afară spre a nu le trimite cine-va plînsori, căci copilul atunci toată noaptea plînge și n'are somn.

Heciu (Suceava)

R. MARINESCU

DE BEȘICA CEA REA

III.

—Unde vă duceți voi două fete cu sapele pe spate, cu mînicile suflicate?

—Ne ducem la acel măr roș, din vîrf să-l uscăm, din rădăcină să-l săpăm.

—Nu vă duceți la cel măr roș; ci vă duceți la cutare om, săpați beșica din rădăcină, de vîrf o uscați, ca să nu rămîie cît un fir de mac în patru despicat, peste mare aruncat.

Să ia o leacă făină de popușoi, se udă cu apă neîncepută, se amestică cu un fir de usturoi și să leagă buba după ce o descîntă de trei ori în șir.

Găinești (Suceava)

P. HERESCU

DE GUȘĂ

I.

Cînd esă curcubeul, freacă gușele cu mîna zicînd :

Curcubeu, beu
bea de unde-î bea
bea din gușa mea.
Gușa ta cît o ulcică
gușa mea cît o mîrgică.

II.

Purcede gușele pe cale	de icre le curge ;
carare ;	vinele sacă
da o treță	și gușele rămîn
o căță	cît un fir de mac
înaintea lor eși	în patru despîcat,
și așa le prinde	peste Mare aruncat.

Găinești (Suceava)

P. HERESCU

DE APUCĂTURĂ

Leoaica și smeoaița	Maica precistă a auzit
a umblat din casă în casă	a venit cu gura căscată
ș'a umblat din masă în masă	cu limba lasată
până a găsit ușa descuiată	cu ochii stîlchiți
și fereastra destupată.	cu dinții rînjiți,
A găsit pe (. . .)	de mîna dreaptă l-a luat,
carnea i-a zdrobit	în sfîrcul mări l-a aruncat,
sîngele i-a sorbit.	de toate răutățile l-a scuturat.

DE ÎNTÎLNITURĂ

Cu întîlnitură din carare	din cîntarea cucușilor
din osteneală	din așezămîntul oamenilor.
din călcătură	Eși tu nemernicule
din spăimîntătură	și să te duci p'o cărare părăsită
ceas rău de cu seară,	la o salcie prășădită
din cărare	că te așteaptă cu masa întinsă

cu paharele pline

că acolo e bine.

Auzite de la baba Ileana Didu din comuna Grindu jud. Ialomița

DOBRE ȘTEFĂNESCU

DE MUȘCĂTURĂ DE NEVĂSTUICĂ

Să ia piele de nevăstuică, o moae în apă ne începută,
spală rana și o leagă cu aceea piele după ce zice;

Dediță pestriță
mușcă de peliță;
pelița-i de os
să fie de folos.

Găinoșii (Suceava)

P HERESCU

DE ALBEAȚĂ

Prea sf. maică
sfântă Marie, Marie,
s-a pornit I . . . de-acasă,
sănătos, gras și frumos;
s-a pornit pe cale,
pe cărare
s-a'ntălnit cu albeață
albeață prin potcă
albeață prin diochi,
albeața s-a pus pe ochi;
și I . . . a început
a se văita,
a se văicara,
a se căira,
și nimenia nu-l auzia,
numai maica D-lui
din porțița cerului.
—Ce te plîngi?
ce te văicărezi,
ce te căirezi?
—Iată m-am pornit
de la casa mea
și de la masa mea,
pe cale, pe carare

sănătos, gras și frumos;
și m-am întîlnit cu albeață,
albeață prin potcă,
albeață prin rehnă
albeață prin strigare
albeață prin diochiu
albeața s-a pus pe ochi.
Maica Domnului a văzut
șapte fete, cu șapte hîrlete,
cu șapte ștergare,
și le-a întrebat:
—Unde mergeți fetelor
cu hîrletele
și cu ștergarele?
—Ne ducem la fîntîna lui
Iordan
cu hîrletele s-o rînim
cu ștergarele s-o ștergem.
—Mai bine vă duceți
la ochi la I . . .
cu hîrletele albeața
o rîniți,
și cu ștergarele
o ștergeți,

şi lasaţi pe I . . .
luminat, curat
ca D-zeu sfântul

care l-a lasat,
ca argintul cel curat;
dea D-zeu să-î fie de leac.

Preteşti (Suceava)

V RADOVICI

Superstiţii

62.) Cu spatele înapoi să nu mergi că ride dracul şi plînge Maica Domnului.

63]. Cu cuţitul asupra altuia să nu te răsteşti, că fuge îngerul de tine ¹⁾

64). Cînd botezi copii, să le dai faşă ²⁾ lungă.

65]. Cînd scapi mîncarea din mîni, ai un neam flămînd.

66]. Cînd te mîncă nasul, ai să plîngi, ori are să-ţi fie ciudă de ceva.

67 Cînd hainele le îmbraci pe dos, are să te bată cineva ori ai să ai sfadă cu cineva : calcă sumanul în picioare şi nu ţi să va întîmpla nimic.

68). Cînd te mîncă palma stîngă ai să ieşi bani, iar cînd te mîncă cea dreaptă, ai să dai.

69). Cînd îţi aprinzi ţigara şi pîrie chibritul, vei lua bani.

70). Cînd te scuipe pe haine fără voe, de unde nu gîndeşti ai să ieşi parale.

71). Cînd cămeşa mortului să greşeşte prea lungă, are să mai moară cineva din acea casă.

72). Pe cine strigă bolnavul cînd e aproape să moară, acela va muri îndată după el,

73). Cînd s-a duce în genunchi să bea apă de unde bea şi curcubeul, de va fi fată flăcău să va face, iar de va fi flăcău să va preface în fată.

74). Curcubeul este briul lui D-zeu.

1) Sătenii au credinţa ca fie-care suflet are pe lângă el un înger care-l apără de rele; cînd sătenii fac răutăţi şi mai ales cînd să răsteşte (adică voeste a da, rîdi, cînd mîna] cu cuţitul, îngerul se departează de om.

2) Faşa e aţa cu care să leagă copii cînd îi înfaşa.

75). Cine are guşă, cînd vede primavara pentru întâia oară curcubău să iee un ac ori un os şi să se bată cu el peste guşă zicînd :

Curcubău ! de unde bei
Bea din guşa mea

76). Cînd auzi primavara tunînd întâia oară, să dai în cap de trei ori cu un fier ori cu o peatră şi să zici :

- Tunu ca ciurul
capu ca fierul.

77). Cine are guşă, simbătă sară, cînd toacă popa de vicernie, să iee un băţ de alun, să se bată peste gură cu el de trei ori, dacă vrea să-i treacă, şi să zică :

Popa toacă
guşa sacă.

78). Cine să scaldă în Vinerea sacă (vinerea din naintea paştelor) înainte de a răsări soarele, acela nu mai are boale în oase.

79). Cine spre ziua de Bobotează stă de priveghiu noaptea, vede cerurile deschizîndu-se şi ori ce-ar cere i să dă de D-zeu.

80). Cînd splina porcului e mai groasă la un capăt ca la celălalt, iarna va fi mai grea ori la început ori la sfîrşit ; dacă e tot una de groasă, iarna va fi de o potrivă în toată vremea.

81). Dacă strici cuibul cocostîrcului de pe casă, el îi dă foc.

82). La sf. Andrei umblă strigoii ; ca să scapi de ei trebuie să ungi casa pe la uşi şi fereşti cu usturoi.

83). Cînd es broaşte şi rîme prin ogradă, va vremui.

84). Cînd sălbătăciunile intră în sat ziua, nu-i a bine.

85). La cîne să nu dai mamaligă caldă, că turbă.

86). Pe fereastră nimărui să nu dai de mîncare, că turbă

87). Femeii îngreunate să nu-i grăeşti de mîncări bune, că pierde.

88). Cînd tună, puşcă sf. Ilie după dracu.

89). Cînd tună şi fulgeră să nu ții mîta şi cîne în casă că s-ascunde necuratul în ele.

90). Cînd bate piatra, înfige toporul în pămînt că-i bine.

91). Ori ce lucru să-l începî luna, miercurea, joia şi vi-

nerea; marța și sîmbăta sînt zilele morților și ori ce lucru vei începe în ele, nu e la capăt bun.

92). De omu roș, spîn și însămnat, să fugi cît îi trăi.

93). Lucruri îngemanate să nu minînci, că faci copii gemeni.

94). Cînd femeea pune pînză, de-i întră întâi barbat în casă, are să-i ajungă urzala.

95). Cînd voești să scapi de șuhărie (gutunar) sărută pe cine-va în spate fără să știe, și scapi.

96). Cînd pornești în cotro-va, să nu te întorci că nu-ți merge bine.

97). Cînd te muți dintr-o casă'n alta, să n-o leși nematurată și negrijită, că te blastămă.

98). Mîța să n'o ieși cu tine cînd te muți în alta casă că ieși sărăcia.

99). Mămăliga și pinea să n'o calci în picioare, că-i pacat.

100]. De vei minca de 7 ori hrean, te curăți de pacate ca cum te-ai împărtăși.

101). Cînd legeni albia copilului fără ca el să fie în ea, copilul moare.

102). Cînd copilul să scoală din albie, să dă jos și-și leagană covata, mama va mai face copii.

103). În ziua de Alexii Boji [omul lui D-zeu] învie toate jîvinele de pe pămînt.

104). Cînd vezi primavara pentru prima oară fluture roș, e semn că vei fi sănătos și roș; de vezi galbăn, toată vară vei fi bolnăvicios.

105). Cînd primavara vezi întâi miei negri, peste vară te vor minca puricii; de vei vedea albi, vei avea mulți păduchi.

106]. Șerpele cînd esă în drum și-l trece, îl doare capul.

107]. Mîța și cîinele cînd au durere de cap, minîncă iarbă.

108). Spre serbătorile mari ard comorile; cine pîndește atunci poate găsi bani mulți. Dacă comorile ard de cu sără pînă la miezul nopții, sînt comori răle, stăpînite de necuratu; de ard de la miezul nopții pînă în zori de ziuă, sînt curate și halal de cel ce le găsește, că are cu ce trăi în tîcnă.

109). În ziua de Maria egipteanca să pun pomii.

110). În ziua de paşti, cînd ciocneşte ouăle barbatul cu femeea, a cui nu se va strica, acela va trăi mai mult.

111). Cojile de ouă cu care să fac paştile să le dai pe vale ¹⁾ ca să se ducă să dea de ştire şi blajinilor ²⁾ că sosesc paştele.

112). Spre sf. Gheorghe să ia mana ³⁾ vitelor ; ciobanii, ca să apere oile de vrăji şi de luatul manei, să scoală în ziua de sf. Gheorghe în zori de ziua şi buciumă; numai pînă unde ajunge buciumul, numai pînă acolo merg vrăjile.

113). În ziua de Arminden (sf. Irimia, 1 Mai) să bea vin roş ca să înoeşte sîngele; tot aşa să faci în toată luna lui Mai ca să înoeşte şi maiul.

114). În ziua de moşi (Simbăta moşilor) se cearcă lut pe lut (omul cearcă blidele de-s tarî) şi D-zeu rîde de toţi.

115). În ziua de sf. Toader să tund vitele în frunte să să facă frumoase; fetele se laudă cu stroh ⁴⁾ de la vite ca să le crească părul mare şi frumos.

116). Înainte de sf. Ilie să nu zvîrli cu mere în sus, că bate pîatra, peste ogorul tău, cît merele.

117). Primavara cînd vezi numai o rîndunică ori numai un cocostîrc, singur vei petrece tot anul; de vezi mulţi, cu mulţi vei petrece.

118). În fîntîna unde nu-i broască, apa nu-i bună.

119). Ori-ce casă are un şerpe; şerpele de casă îi blînd şi nu muşcă. El trăeşte în părăţii casei. Să nu-l omori cînd îl vezi, că nu-i bine.

120). În ziua de Probajini ⁵⁾ să probăjănesc frunzele copacilor.

121] Dacă tună după Simion Stîlpcul, e semn de toamnă lungă.

(Va urma)

M. LUPESCU



1) Pe apă

2) Blajinii se crede că sînt nişte oameni buni şi drepti.

3) Sub nume de mană să-nţelege lapte bun şi mult, în toate poate să fie mană

4) Strobii este finul sfarmat ce rămîne de la vite

5) Probajinele sau Schimbarea la faţă, pîcă la 6 August; de la Probajini începe codru a se probajini, adică a se îngălbeni frunza.